

Αντιγόνη

A stylized illustration of a plant with a yellow stem, green leaves, and a blue base, positioned in the background of the slide.

PROJECT: Α' Τετράμηνο/2013-2014

ΟΜΑΔΑ: Δ

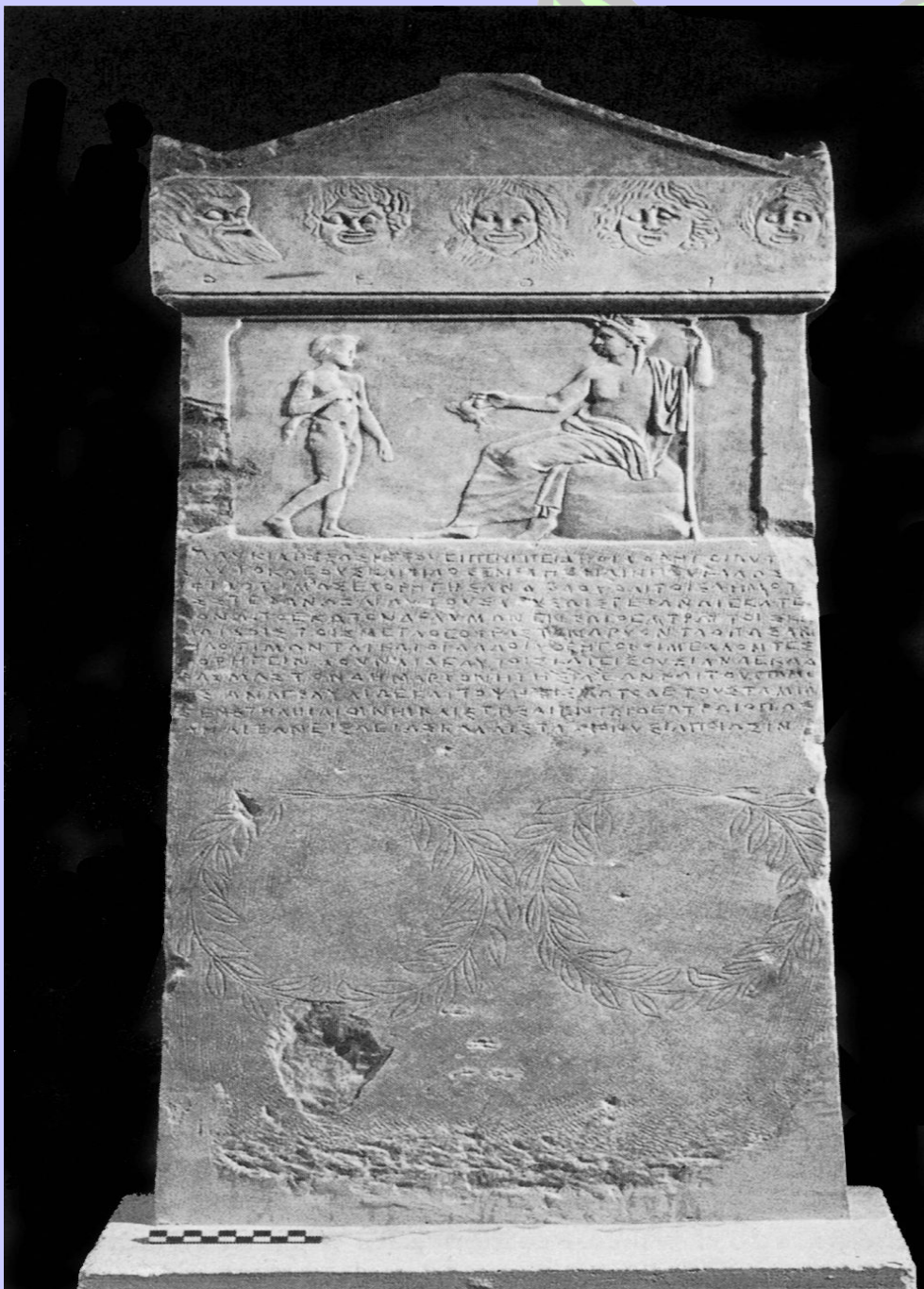
Καλαβρουζιώτη Λαμπρινή

Κυρώση Κωνσταντίνα

Ευθυμιοπούλου Βασιλική

Παυλάκη Αθανασία

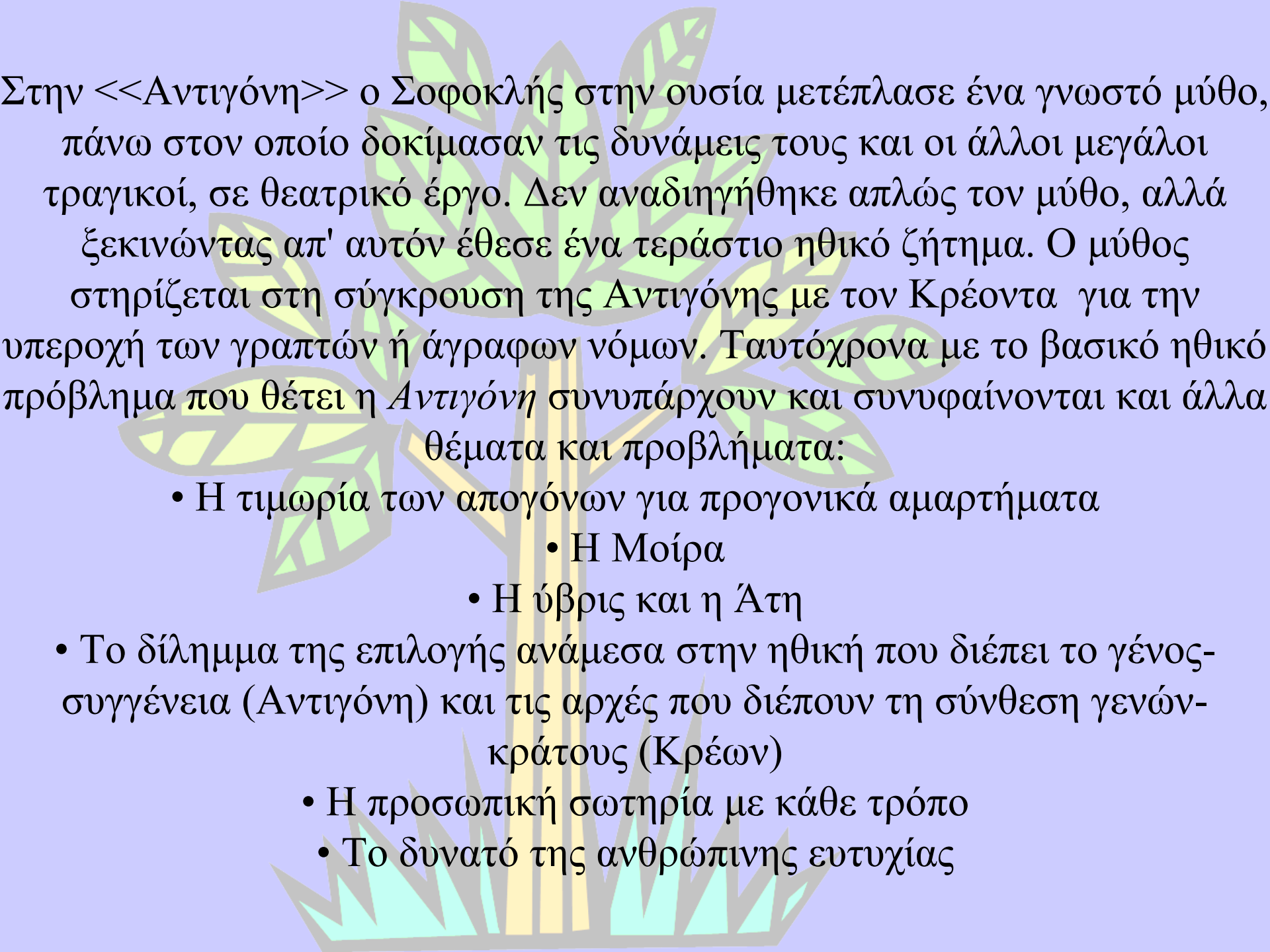
Βελλής Ιάσωνας

Εικόνα 1. Τιμητική στήλη από τον αττικό δήμο της Αιξωνής: στήθηκε στο θέατρο κατά το δεύτερο μισό του τέταρτου αιώνα π.Χ. εκ μέρους δύο βραβευμένων χορηγών. Το ανάγλυφο εικονίζει έναν σάτυρο που κρατεί ένα κανάτι, για να βάλει κρασί στην κούπα του Διονύσου.

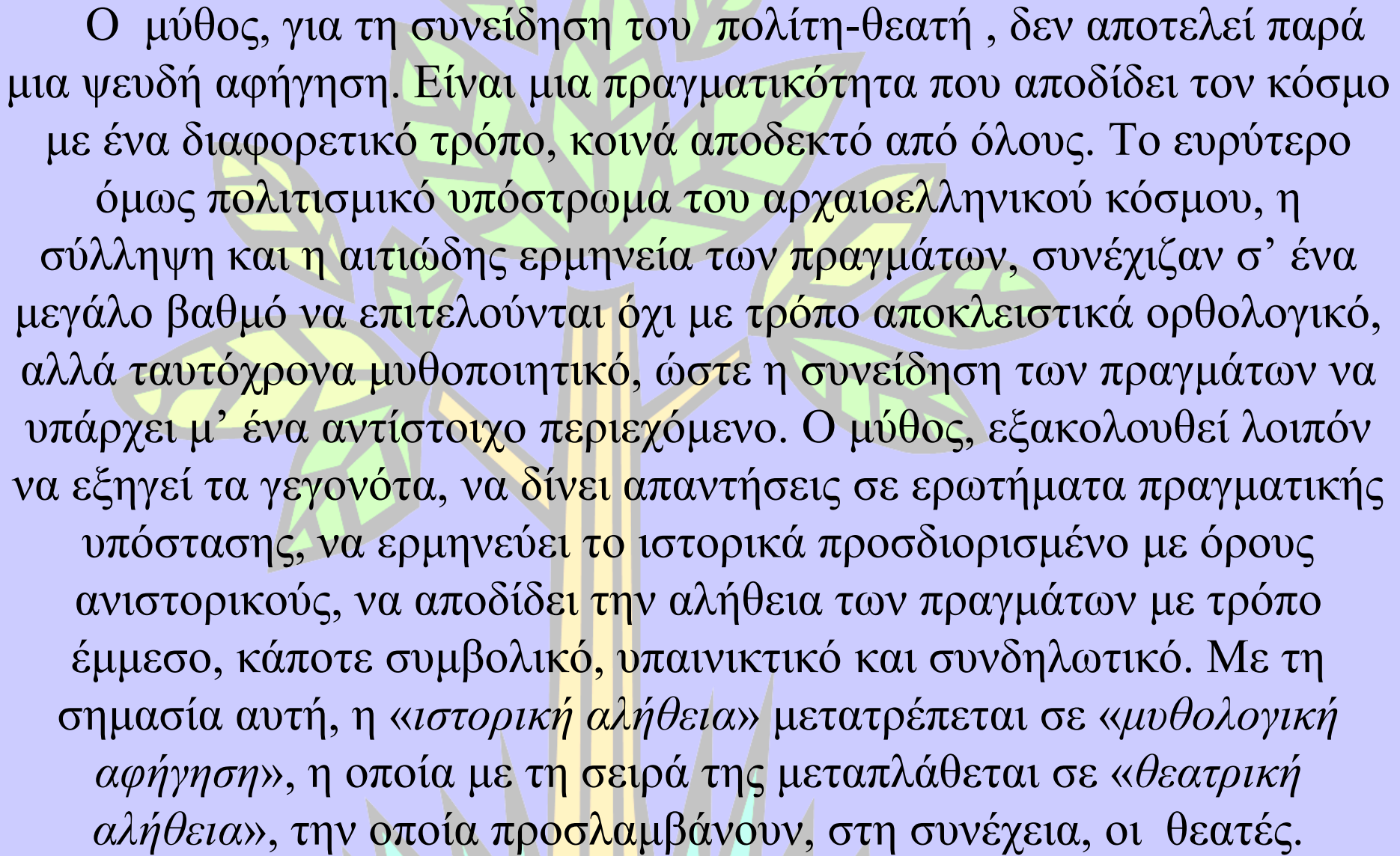
Εισαγωγικά: Το θέατρο, η τραγωδία στα αρχαία χρόνια και ο μύθος της Αντιγόνης.

Το θέατρο όπως το αντιλαμβανόμαστε στη Δύση σήμερα, με όλα τα ουσιώδη χαρακτηριστικά του, ανακαλύφθηκε στην αρχαία Ελλάδα, και συγκεκριμένα στην κλασική Αθήνα. Το αθηναϊκό τραγικό δράμα δεν είχε απλώς ως πολιτικό υπόβαθρο, ως παθητικό σκηνικό την πόλη των Αθηναίων. Αλλά μάλλον η ίδια η τραγωδία ήταν ενεργό συστατικό του πολιτικού προσκηνίου, μείζονος σημασίας μάλιστα, και εμφανιζόταν καθημερινά στον συνειδητό κόσμο του Αθηναίου πολίτη, ή ακόμη και τις νύχτες στα όνειρά του.

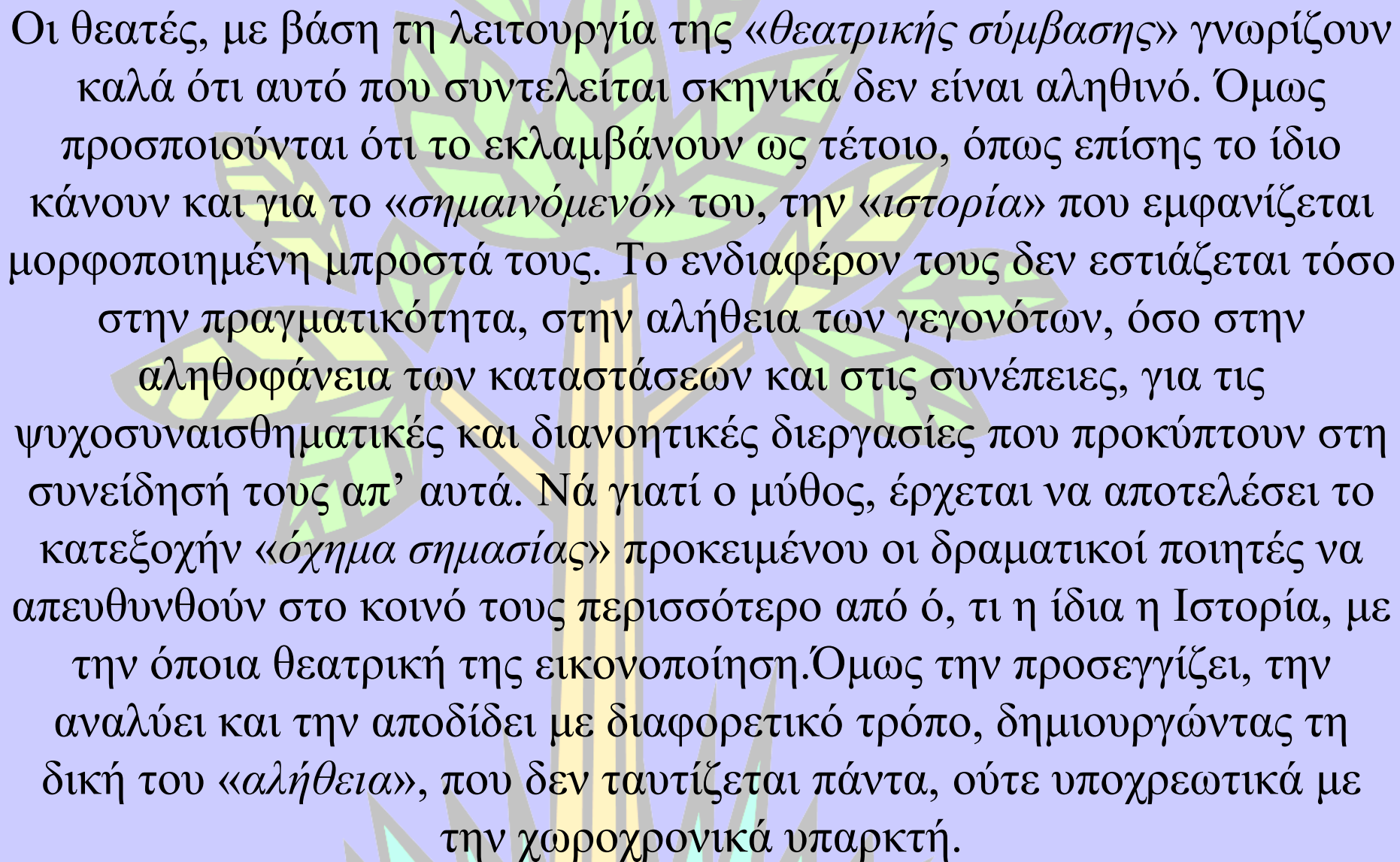

Στην <<Αντιγόνη>> ο Σοφοκλής στην ουσία μετέπλασε ένα γνωστό μύθο, πάνω στον οποίο δοκίμασαν τις δυνάμεις τους και οι άλλοι μεγάλοι τραγικοί, σε θεατρικό έργο. Δεν αναδιηγήθηκε απλώς τον μύθο, αλλά ξεκινώντας απ' αυτόν έθεσε ένα τεράστιο ηθικό ζήτημα. Ο μύθος στηρίζεται στη σύγκρουση της Αντιγόνης με τον Κρέοντα για την υπεροχή των γραπτών ή άγραφων νόμων. Ταυτόχρονα με το βασικό ηθικό πρόβλημα που θέτει η *Αντιγόνη* συνυπάρχουν και συνυφαίνονται και άλλα θέματα και προβλήματα:

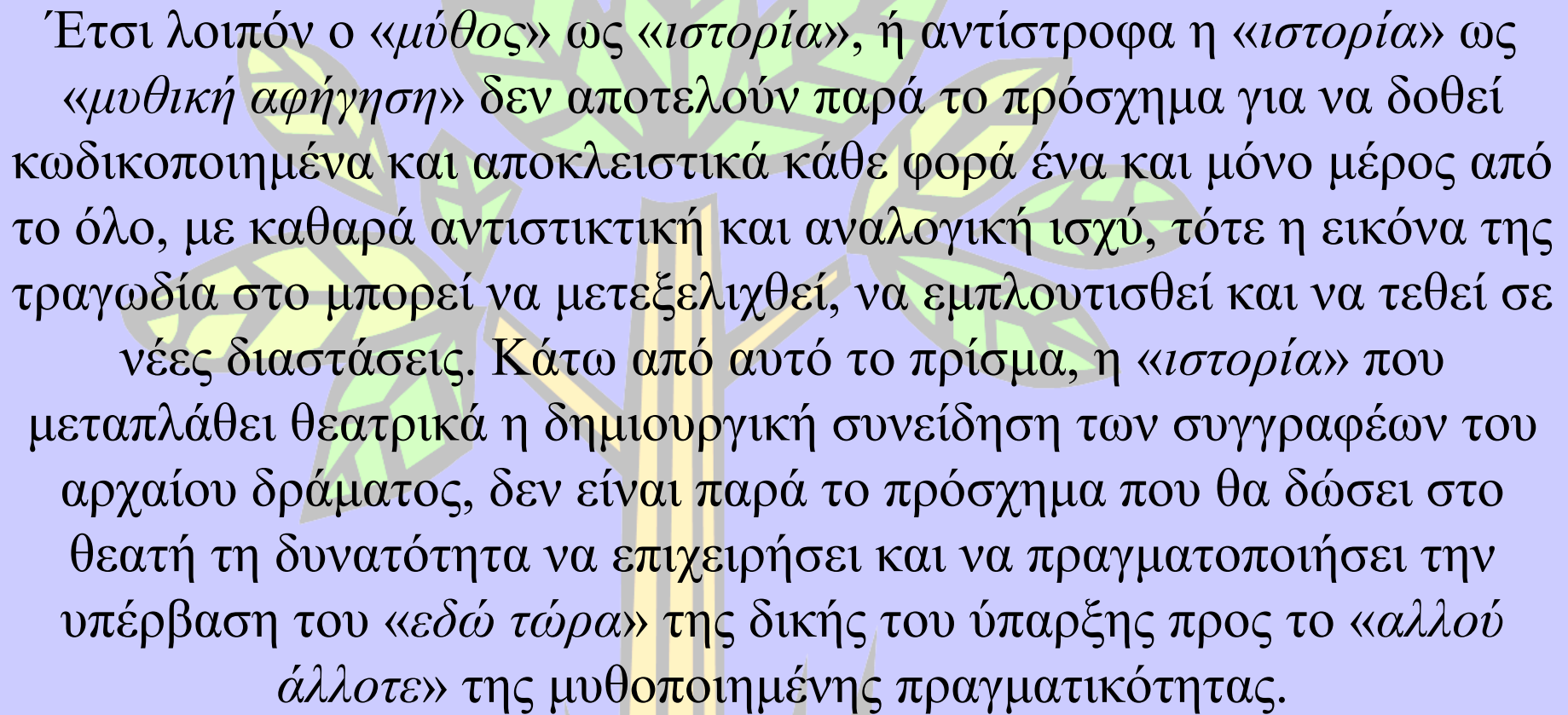
- Η τιμωρία των απογόνων για προγονικά αμαρτήματα
 - Η Μοίρα
 - Η ύβρις και η Άτη
- Το δίλημμα της επιλογής ανάμεσα στην ηθική που διέπει το γένος-συγγένεια (*Αντιγόνη*) και τις αρχές που διέπουν τη σύνθεση γενών-κράτους (*Κρέων*)
 - Η προσωπική σωτηρία με κάθε τρόπο
 - Το δυνατό της ανθρώπινης ευτυχίας

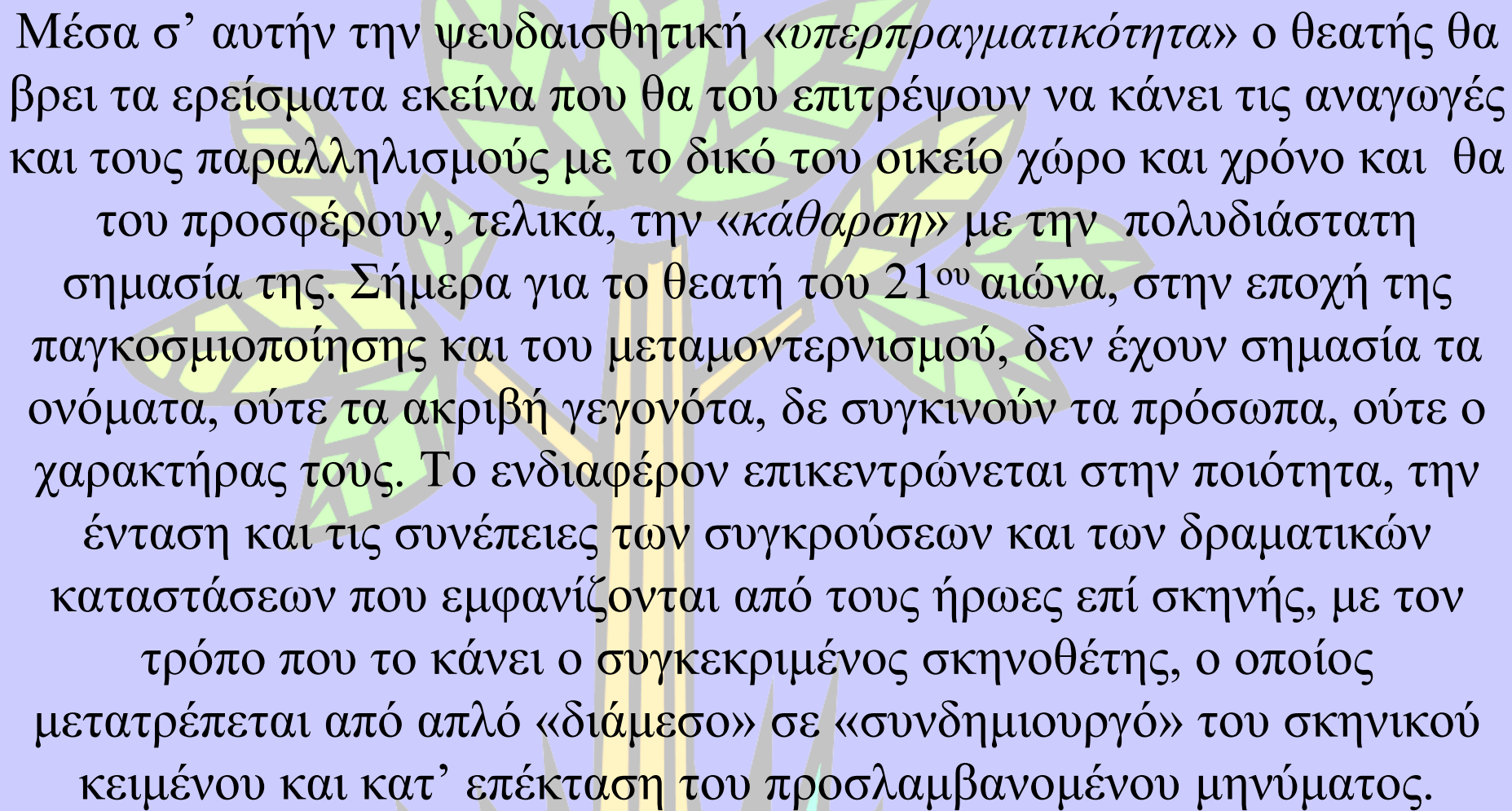
Ο μύθος, για τη συνείδηση του πολίτη-θεατή, δεν αποτελεί παρά μια ψευδή αφήγηση. Είναι μια πραγματικότητα που αποδίδει τον κόσμο με ένα διαφορετικό τρόπο, κοινά αποδεκτό από όλους. Το ευρύτερο όμως πολιτισμικό υπόστρωμα του αρχαιοελληνικού κόσμου, η σύλληψη και η αιτιώδης ερμηνεία των πραγμάτων, συνέχιζαν σ' ένα μεγάλο βαθμό να επιτελούνται όχι με τρόπο αποκλειστικά ορθολογικό, αλλά ταυτόχρονα μυθοποιητικό, ώστε η συνείδηση των πραγμάτων να υπάρχει μ' ένα αντίστοιχο περιεχόμενο. Ο μύθος, εξακολουθεί λοιπόν να εξηγεί τα γεγονότα, να δίνει απαντήσεις σε ερωτήματα πραγματικής υπόστασης, να ερμηνεύει το ιστορικά προσδιορισμένο με όρους ανιστορικούς, να αποδίδει την αλήθεια των πραγμάτων με τρόπο έμμεσο, κάποτε συμβολικό, υπαινικτικό και συνδηλωτικό. Με τη σημασία αυτή, η «*ιστορική αλήθεια*» μετατρέπεται σε «*μυθολογική αφήγηση*», η οποία με τη σειρά της μεταπλάθεται σε «*θεατρική αλήθεια*», την οποία προσλαμβάνουν, στη συνέχεια, οι θεατές.

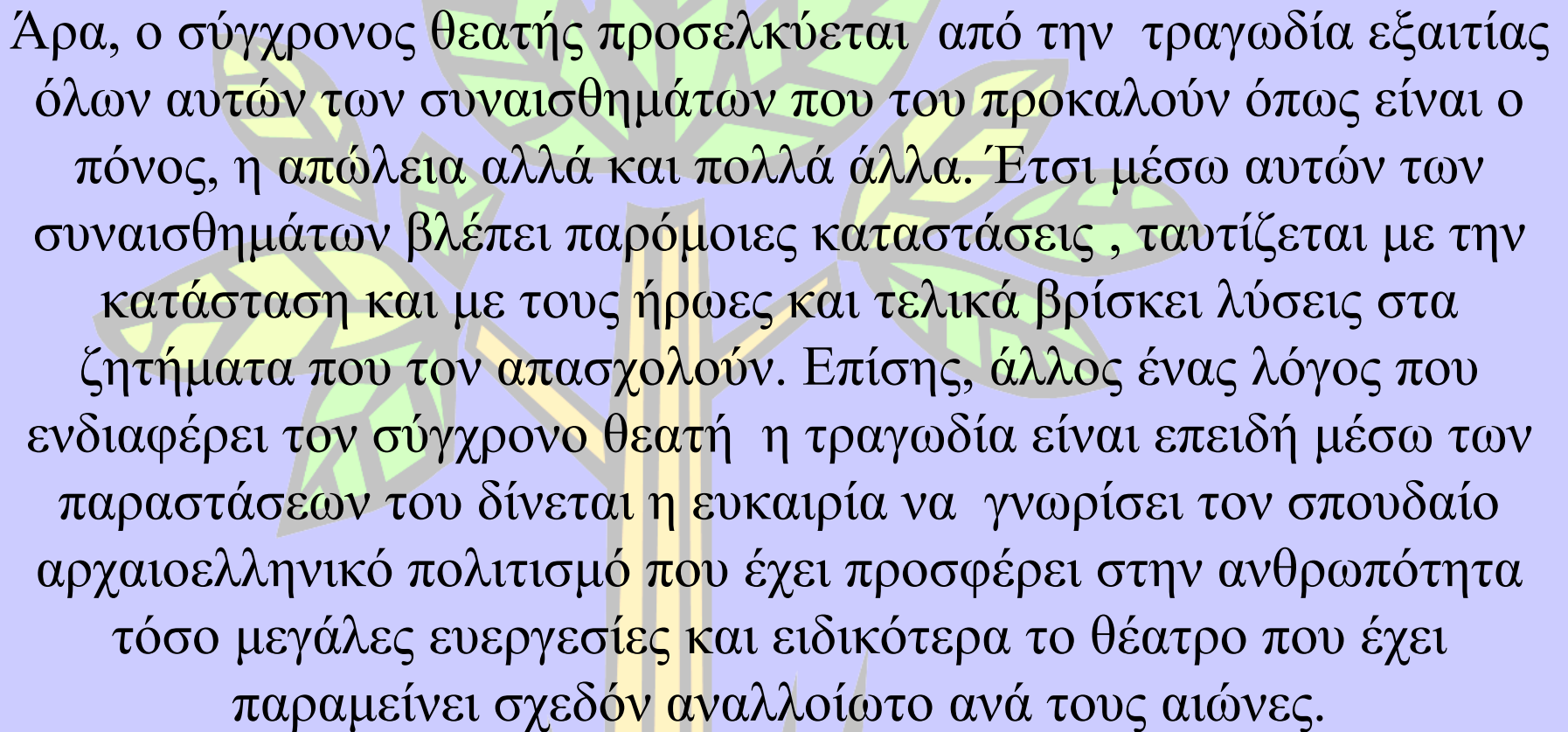
Οι θεατές, με βάση τη λειτουργία της «*θεατρικής σύμβασης*» γνωρίζουν καλά ότι αυτό που συντελείται σκηνικά δεν είναι αληθινό. Όμως προσποιούνται ότι το εκλαμβάνουν ως τέτοιο, όπως επίσης το ίδιο κάνουν και για το «*σημαινόμενό*» του, την «*ιστορία*» που εμφανίζεται μορφοποιημένη μπροστά τους. Το ενδιαφέρον τους δεν εστιάζεται τόσο στην πραγματικότητα, στην αλήθεια των γεγονότων, όσο στην αληθοφάνεια των καταστάσεων και στις συνέπειες, για τις ψυχοσυναισθηματικές και διανοητικές διεργασίες που προκύπτουν στη συνείδησή τους απ' αυτά. Νά γιατί ο μύθος, έρχεται να αποτελέσει το κατεξοχήν «*όχημα σημασίας*» προκειμένου οι δραματικοί ποιητές να απευθυνθούν στο κοινό τους περισσότερο από ό, τι η ίδια η Ιστορία, με την όποια θεατρική της εικονοποίηση. Όμως την προσεγγίζει, την αναλύει και την αποδίδει με διαφορετικό τρόπο, δημιουργώντας τη δική του «*αλήθεια*», που δεν ταυτίζεται πάντα, ούτε υποχρεωτικά με την χωροχρονικά υπαρκτή.

Έτσι λοιπόν ο «μύθος» ως «ιστορία», ή αντίστροφα η «ιστορία» ως «μυθική αφήγηση» δεν αποτελούν παρά το πρόσχημα για να δοθεί κωδικοποιημένα και αποκλειστικά κάθε φορά ένα και μόνο μέρος από το όλο, με καθαρά αντιστικτική και αναλογική ισχύ, τότε η εικόνα της τραγωδία στο μπορεί να μετεξελιχθεί, να εμπλουτισθεί και να τεθεί σε νέες διαστάσεις. Κάτω από αυτό το πρίσμα, η «ιστορία» που μεταπλάθει θεατρικά η δημιουργική συνείδηση των συγγραφέων του αρχαίου δράματος, δεν είναι παρά το πρόσχημα που θα δώσει στο θεατή τη δυνατότητα να επιχειρήσει και να πραγματοποιήσει την υπέρβαση του «εδώ τώρα» της δικής του ύπαρξης προς το «αλλού άλλοτε» της μυθοποιημένης πραγματικότητας.

Μέσα σ' αυτήν την ψευδαισθητική «υπερπραγματικότητα» ο θεατής θα βρει τα ερείσματα εκείνα που θα του επιτρέψουν να κάνει τις αναγωγές και τους παραλληλισμούς με το δικό του οικείο χώρο και χρόνο και θα του προσφέρουν, τελικά, την «κάθαρση» με την πολυδιάστατη σημασία της. Σήμερα για το θεατή του 21^{ου} αιώνα, στην εποχή της παγκοσμιοποίησης και του μεταμοντερνισμού, δεν έχουν σημασία τα ονόματα, ούτε τα ακριβή γεγονότα, δε συγκινούν τα πρόσωπα, ούτε ο χαρακτήρας τους. Το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στην ποιότητα, την ένταση και τις συνέπειες των συγκρούσεων και των δραματικών καταστάσεων που εμφανίζονται από τους ήρωες επί σκηνής, με τον τρόπο που το κάνει ο συγκεκριμένος σκηνοθέτης, ο οποίος μετατρέπεται από απλό «διάμεσο» σε «συνδημιουργό» του σκηνικού κειμένου και κατ' επέκταση του προσλαμβανομένου μηνύματος.

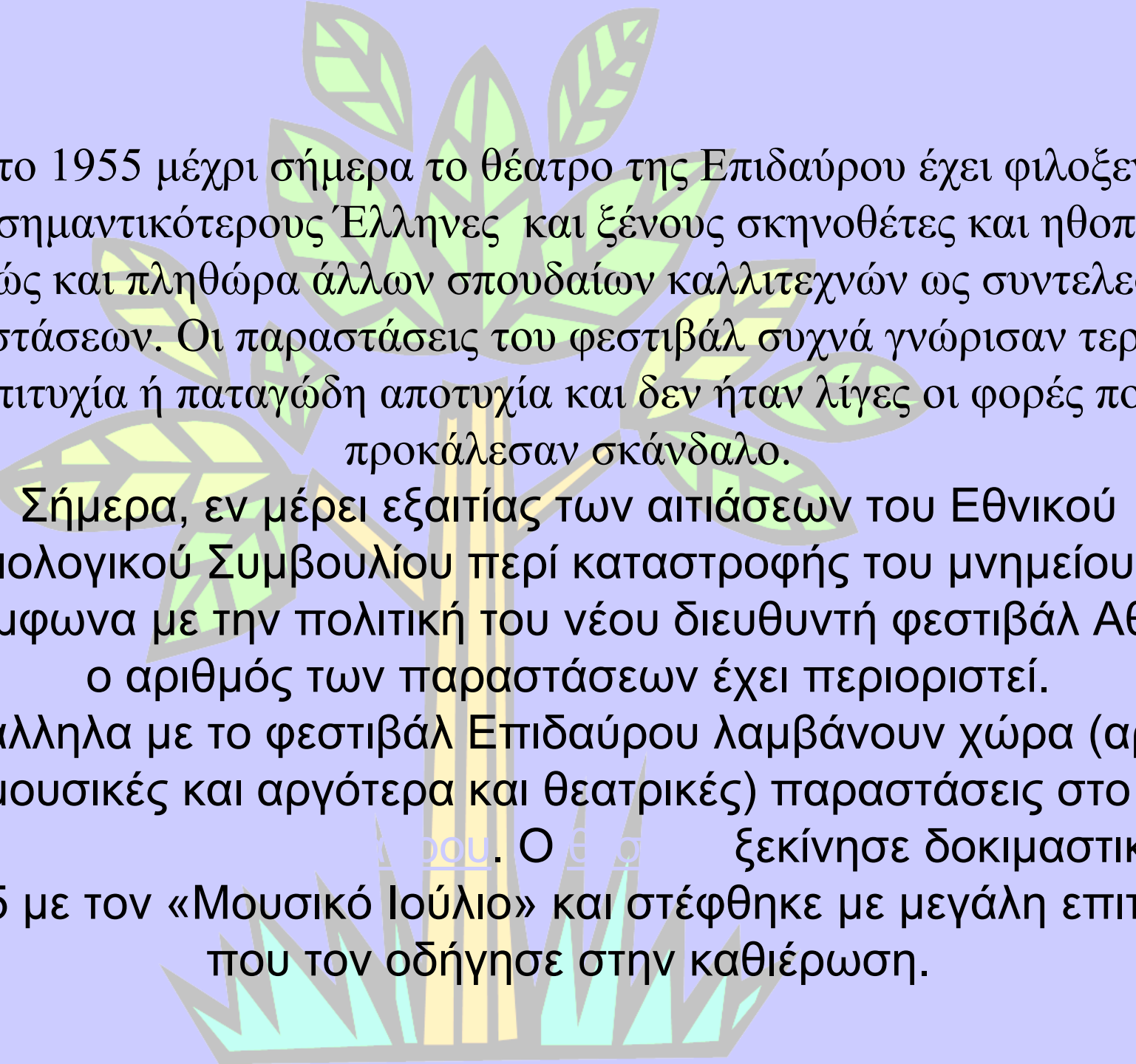
Άρα, ο σύγχρονος θεατής προσελκύεται από την τραγωδία εξαιτίας όλων αυτών των συναισθημάτων που του προκαλούν όπως είναι ο πόνος, η απώλεια αλλά και πολλά άλλα. Έτσι μέσω αυτών των συναισθημάτων βλέπει παρόμοιες καταστάσεις, ταυτίζεται με την κατάσταση και με τους ήρωες και τελικά βρίσκει λύσεις στα ζητήματα που τον απασχολούν. Επίσης, άλλος ένας λόγος που ενδιαφέρει τον σύγχρονο θεατή η τραγωδία είναι επειδή μέσω των παραστάσεων του δίνεται η ευκαιρία να γνωρίσει τον σπουδαίο αρχαιοελληνικό πολιτισμό που έχει προσφέρει στην ανθρωπότητα τόσο μεγάλες ευεργεσίες και ειδικότερα το θέατρο που έχει παραμείνει σχεδόν αναλλοίωτο ανά τους αιώνες.

ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΑΝΑΒΙΩΣΗΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ(ΤΡΑΓΩΔΙΩΝ) ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΤΙΓΟΝΗΣ.

Στη σημερινή εποχή έχουν πραγματοποιηθεί αρκετές προσπάθειες για την αναβίωση παραστάσεων σε αρχαιολογικούς χώρους. Μία από αυτές είναι το φεστιβάλ Επιδαύρου.

Το φεστιβάλ Επιδαύρου ή Επιδαύρεια είναι ένα φεστιβάλ αρχαίου δράματος που πραγματοποιείται κάθε χρόνο κατά τους θερινούς μήνες στο αρχαίο θέατρο της Επιδαύρας μέσα στα πλαίσια του φεστιβάλ.

Εγκαινιάστηκε επίσημα στις 1954 με την Εκάβη του Ευριπίδη (σε σκηνοθεσία με την στον ομώνυμο ρόλο), καθιερώθηκε με τις παραστάσεις αρχαίας τραγωδίας και λίγο αργότερα (1957) και με τις παραστάσεις αρχαίας κωμωδίας του . Το 1975 δόθηκε για πρώτη φορά η άδεια και σε θιάσους εκτός Εθνικού να χρησιμοποιήσουν το αρχαίο θέατρο.

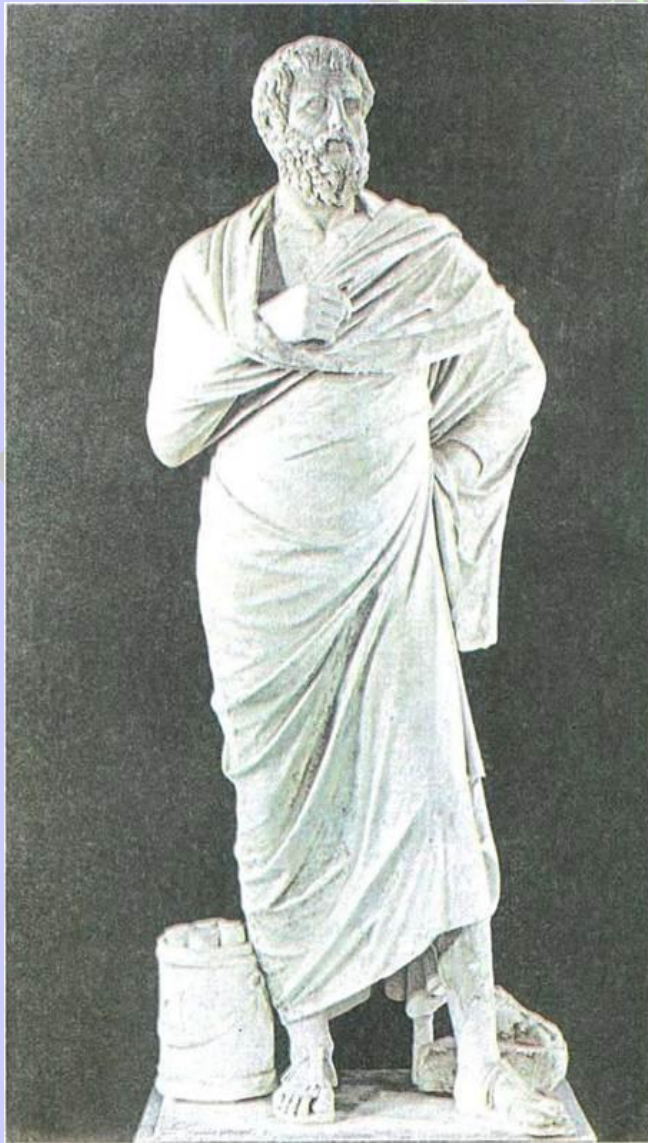
Από το 1955 μέχρι σήμερα το θέατρο της Επιδαύρου έχει φιλοξενήσει τους σημαντικότερους Έλληνες και ξένους σκηνοθέτες και ηθοποιούς καθώς και πληθώρα άλλων σπουδαίων καλλιτεχνών ως συντελεστές παραστάσεων. Οι παραστάσεις του φεστιβάλ συχνά γνώρισαν τεράστια επιτυχία ή παταγώδη αποτυχία και δεν ήταν λίγες οι φορές που προκάλεσαν σκάνδαλο.

Σήμερα, εν μέρει εξαιτίας των αιτιάσεων του Εθνικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου περί καταστροφής του μνημείου αλλά και σύμφωνα με την πολιτική του νέου διευθυντή φεστιβάλ Αθηνών, ο αριθμός των παραστάσεων έχει περιοριστεί.

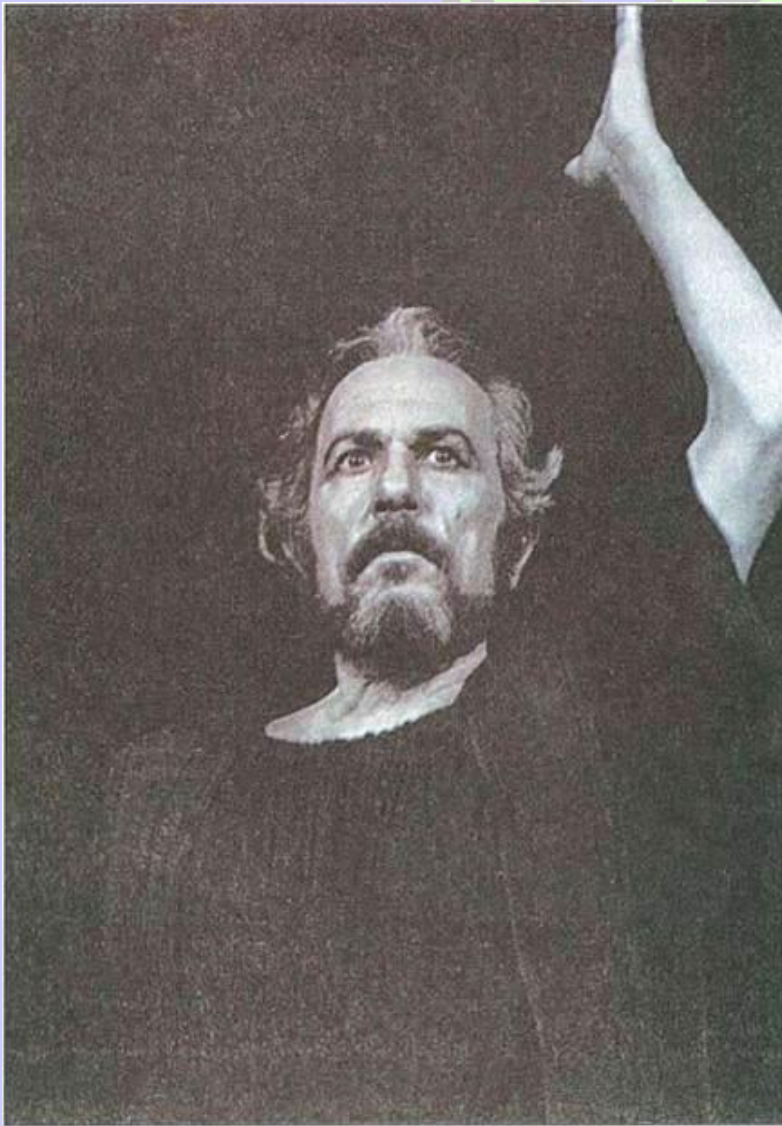
Παράλληλα με το φεστιβάλ Επιδαύρου λαμβάνουν χώρα (αρχικά μόνο μουσικές και αργότερα και θεατρικές) παραστάσεις στο [Θέατρο του](#). Ο [θεσμός](#) ξεκίνησε δοκιμαστικά το 1995 με τον «Μουσικό Ιούλιο» και στέφθηκε με μεγάλη επιτυχία που τον οδήγησε στην καθιέρωση.

*2. Η Αντιγόνη εμπρός στο νεκρό
Πολυνείκη. Λάδι σε καμβά,
100 εκ. x 157 εκ.*

2. Ανδριάντας του
Σοφοκλέους. Μάρμαρο.
Ρωμαϊκό αντίγραφο του
4ου αιώνα π.Χ. Μουσείο
Βατικανού

4.Εθνικό Θέατρο.
Επιδαύρια 1974.
Αντιγόνη. Κρέων:
Στέλιος Βόκοβιτς
(Φωτ. Εθν. Θεάτρου)

5.Εθνικό Θέατρο.

Επιδαύρια 1956.

Αντιγόνη.

Αντιγόνη: Άννα

Συνοδινού - Ισμήνη:

Αντιγόνη Βαλάκου

(Φωτ. Εθν. Θεάτρου)

6. Το Θέατρο της Επιδαύρου.
Τέλος του 4ου αι. π.Χ.
(Φωτογρ. Αρχείο René
Percheron)